

Lausuntopyyntö HE YO- ja AMK-lain muuttamiseksi

1. Lausunnonantaja:

Vastaajien määrä: 1

Lausunnonantajan nimi (organisaatio)	Lausunnon lähettäjä (henkilö)	Puhelinnumero	Sähköpostiosoite
Vaasan yliopisto	Samu Leskinen	0294498077	samles@uwasa.fi

Lausunnonantaja

2. Tampere3

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	1	0	0	1	1

3. Mitä hyötyjä yhdistymisellä saavutettaisiin? Liittykö yhdistymiseen uhkia?

Vastaajien määrä: 1

- Tampere3 –korkeakoulukokonaisuutta koskevaa esitystä voidaan pitää kannatettavana. On kannatettava, että lainsäädäntö tukee korkeakoulu yhteisöjen itse laissa säädetyssä päätöksentekojärjestyksessä päättämää ja toteuttamaa rakenteellista kehittämistä mahdollisimman hyvin.

4. Pidätkö ehdotusta siirtymän toteuttamistavasta (voimaanpanolaki) kannatettavana?

Ei vastauksia.

5. Muutosehdotukseenne voimaanpanolain säännöksiin ja perusteluihin:

Ei vastauksia.

6. Opetusyhteistyö

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	1	0	0	1	1

7. Mitä hyötyjä ja haittoja säännöksestä seuraisi?

Vastaajien määrä: 1

- Vaasan yliopisto pitää ehdotusta opetusyhteistyön mahdollisuuksien laajentamisesta hyvänä. Kuten perusteluteksteissä todetaan, korkeakouluilta edellytetään profiloitumista ja keskittymistä omiin vahvuuksiinsa sekä tiivistä yhteistyötä muiden korkeakoulujen kanssa. Käytännössä opetusyhteistyön mahdollistaminen on välttämätöntä, jotta korkeakouluilla on mahdollisuus vastata niihin haasteisiin, joita korkeakouluille asetetaan mm. profiloitumisen suhteen. On välttämätöntä, että lainsäädäntö mahdollistaa mahdollisimman joustavat yhteistyötavat. Lakiesitystä voidaan tältä osin pitää onnistuneena ja sen perusteluja vakuuttavina.

Korkeakoulujen näkökulmasta on tärkeää, että oikeustila opetusyhteistyön osalta selkenee. Esitetyssä muodossa lainsäädäntö luo selkeän mahdollisuuden ja toisaalta myös selkeät säännöt opetusyhteistyölle. Tämä antaa korkeakouluille johdonmukaiset ja pitkäjänteiset mahdollisuudet suunnitella erilaisia yhteistyömalleja. Samalla korkeakouluille annetaan mahdollisuus resurssien käytön tehostamiseen tavalla, joka aidosti tarjoaa mahdollisuudet kehittää korkeakoulujen opetusta. Myös opiskelijoiden kannalta on positiivista, kun yhteistyömallien kautta on mahdollista järjestää opetus niin, että parhaat mahdolliset asiantuntijat voivat ilman erilaisia keinotekoisia järjestelyjä antaa opetusta yli korkeakoulurajojen. Esitetty muutos on omiaan tukemaan yliopistojen autonomista asemaa, kun yliopisto itse voi entistä laajemmin yliopistolaissa säädetyssä päätöksentekojärjestyksessä päättää tarkoituksenmukaisista tavoista opetuksen järjestämiseksi. Esitetyssä muodossa opetusyhteistyöllä on vaikea nähdä haittoja. Tutkinnon antava korkeakoulu vastaa koulutuksen laadusta ja opiskelijoille yhteistyö näyttäytynee ajan mittaan laajempina mahdollisuuksina valita opintojen sisältöä sekä laadukkaampana opetuksena.

8. Muutosehdotuksenne opetusyhteistyötä koskevaan säännösluonnokseen ja sen perusteluihin:

Vastaajien määrä: 1

- Säännösluonnoksen mukaan opetusyhteistyön puitteissa korkeakoulu voi hankkia opetusta sellaiselta suomalaiselta korkeakoululta, joka antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoilleen. Tältä osin säännöksen sanoitus on osin epäselvä. Tulkinnanvaraiseksi jää se, mitä tarkoitetaan sillä, että hankittavaa opetusta annetaan myös opetusta tuottavan yliopiston opiskelijoille. On perusteltua lähteä perusteluteksteissä kuvatulla tavalla siitä, että hankittavien osaamiskokonaisuuksien osaamistavoitteiden pitää olennaisilta osin vastata toisiaan tutkinnon myöntävässä ja opetuksen antavassa korkeakoulussa opetusta tarjoavan korkeakoulun. Käytännössä siis tällä tarkoitettaneen sitä, että opetuksen antavan korkeakoulun tulee antaa vastaavaa opetusta omassa tutkintoon johtavassa koulutuksessaan. Tätä yksityiskohtaisempi päätöksenteko tulee jättää korkeakoulujen päätettäväksi. Esimerkiksi se, tarjotaanko jotain tiettyä kurssia tai kurssikokonaisuutta toisen korkeakoulun opiskelijoille ja ovatko po. kurssit avoimia samanaikaisesti tai rinnakkaisin järjestelyin myös opetusta antavan korkeakoulun opiskelijoille, tulee jäädä korkeakoulujen itsensä päätettäväksi kussakin yksittäistapauksessa.

9. Koulutuksen siirto

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	1	0	0	1	1

10. Mitä hyötyjä ja haittoja säännöksestä seuraisi?

Vastaajien määrä: 1

- Korkeakoulujen ohjauksessa rakenteellisen kehittämisen vaatimukset kovenevat jatkuvasti. Korkeakoulujen odotetaan sopivan keskinäisestä työnjaostaan ja profiloituvan vahvuusalueilleen. Käytännössä työnjakoa ei voi tehdä ilman, että korkeakouluissa myös luovutaan koulutuskokonaisuuksista. Kun korkeakouluilta edellytetään toimenpiteitä ja muutosta, tulee lainsäädännön mahdollistaa joustavat ja toimivat menettelytavat tilanteissa, joissa korkeakoulut joutuvat tekemään vaikeita ratkaisuja. Lakiesitystä voidaan tältä osin pitää onnistuneena ja sen perusteluja vakuuttavina.

Koulutuksen siirtoa koskeva esitys yliopistolain muuttamiseksi pääosin mahdollistaa joustavat menettelytavat koulutuksen siirtoa koskevissa tilanteissa. On sekä korkeakoulujen, henkilöstön että opiskelijoiden etu, että vallitseva epäselvä oikeustila siirtymäaikojen osalta selkeytetään lainsäädännön tasolla. Nykytilanne kaikkine epäselvyyksineen ja tulkinnanvaraisuuksineen on kohtuuton niin opiskelijoiden, henkilöstön kuin myös korkeakoulujen kannalta.

11. Muutosehdotukseenne koulutuksen siirtoa koskevaan säännösluonnokseen ja sen perusteluihin:

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu kolmen vuoden siirtymäaika on liian pitkä ja yhden siirtymäaika olisi perustellumpi. Siirtymäaika luo po. järjestelyihin epävarmuutta, jota pitkä siirtymäaika on omiaan lisäämään. On selvää, että siirtymäaika ja siihen liittyvät poikkeuksellisesti järjestelyt lisäävät epävarmuutta ja kustannuksia sekä luovuttavassa että vastaanottavassa korkeakoulussa. Kaikkien tahojen etu olisi lyhyempi siirtymäaika, jolloin vastaanottava yliopisto pääsee kehittämään po. koulutusalaan ja antamaan laadukasta koulutusta siirtyville opiskelijoille nopeammassa aikataulussa ja laajemmassa mittakaavassa ilman pitkän siirtymäajan mukanaan tuomia haasteita niin laadun kuin kustannusten osalta. Vastaavasti luovuttava yliopisto puolestaan pääsisi kehittämään omaa toimintaansa täysipainoisesti omilla profiloitumisaloillaan. Näin lyhyempi siirtymäaika olisi koko korkeakoululaitoksen kehittämisen kannalta puollettava ja ainoa perusteltavissa oleva ratkaisu.

Yhden vuoden selkeä ja etukäteen ilmoitettu siirtymäaika ei olisi myöskään opiskelijan kannalta kohtuuton huomioiden sen, että henkilöstön siirtymäaika on huomattavan lyhyt liikkeen luovutusta koskevien sääntöjen mukaisesti. Käytännössä opetuksen laadun varmistaminen pitkän siirtymäajan puitteissa on haasteellista ja viime kädessä lyhyempi siirtymäaika on myös opiskelijan etu. On huomattava, että esitettyssä muodossaan lakimuutos ei vaikuta millään tavalla opiskelijan opiskeluoikeuteen vaan oikeus tutkinnon suorittamiseen säilyy ennallaan. Lisäksi opiskelijoiden yhdenvertaisesta kohtelusta huolehdittaisi niin, että lyhyen siirtymäajan jälkeen kaikilla opiskelijoilla olisi mahdollisuus osallistua vastaanottavan korkeakoulun järjestämään opetukseen korkeakoulussa, joka on panostamassa po. koulutusalueelle.

Koulutuksen siirtoa ja opetusyhteistyötä koskevat esitykset eivät kaikilta osin ole yhteensopivat.

Opetusyhteistyön osalta esityksessä on todettu, että yliopiston tulee antaa itse pääosa tutkintoon johtavasta koulutuksesta. Tätä lähtökohtaa voidaan perusteluteksteissä kuvatulla tavalla pitää puollettavana tilanteissa, joihin ei samanaikaisesti liity koulutuksen siirtoa. Koulutuksen siirtoa koskevissa tilanteissa esitetty kolmen vuoden siirtymäaika ja mahdollisuus hankkia puolet tutkintokoulutuksesta opetusyhteistyön puitteissa ovat kuitenkin keskenään ristiriitaisia.

Koulutuksen siirtotilanteissa henkilöstön siirtyminen tapahtuu käytännössä liikkeen luovutuksen kautta. Siirtyvä koulutus- ja tutkimustoiminta siirtyvät yhtenä kokonaisuutena yhtenä osapuolten sopimana ajankohtana luovutuksensaajalle. Näin ollen käytännössä näissä tilanteissa opettajat ja tutkijat siirtyvät kerralla vastaanottavan korkeakoulun palvelukseen. Luovuttavalle korkeakoululle ei jää eikä voi liikkeen luovutusta koskevien säännösten nojalla jäädä kyseiseen koulutuksen siirtoon liittyvää henkilöstöä.

On vaikea pitää minkään osapuolen kannalta kohtuullista sellaista ratkaisua, jossa näissä olosuhteissa luovuttavan yliopiston tulisi järjestää edes osa koulutuksesta itse omalla henkilöstöllään, kun yliopistolla ei ole eikä sillä voi liikkeen luovutuksen jälkeen olla omaa henkilöstöä. Opiskelijoiden kannalta paras ratkaisu on se, että pääosin tutut opettajat jatkavat toisen työnantajan palveluksessa siirtotilanteessa opetusta lyhyen siirtymäkauden aikana, minkä jälkeen opiskelijat siirtyvät vastaanottavan yliopiston opiskelijoiksi.

Esitetyn muutoksen tarkoituksena on ollut selkeyttää tilannetta ja poistaa tarve käyttää keinotekoisia ratkaisuja opetusyhteistyössä ja vähentää byrokratiaa. Tältä osin esitys on jäämässä tavoitteestaan. Asian tulisi ensisijaisesti ratkaista lyhentämällä siirtymäaika. Mikäli tämä ei perustellusta syystä ole mahdollista, vaihtoehtoisesti tulisi mahdollistaa koulutuksen siirtoa koskevissa tilanteissa poikkeuksellisesti laajempi opetusyhteistyö, eikä ehdottomasti edellyttää lain tasoisella säännöksellä luovuttavan korkeakoulun enää luovutuksen jälkeen itse järjestävän opetusta.

Koulutuksen siirtotilanteissakin ensiarvoisen tärkeää on huolehtia koulutuksen laadusta myös siirtymäaikana. Käytännössä luovuttavan korkeakoulun on yksin vaikea huolehtia laadusta, jos opetusta siirtymäaikana joudutaan hankkimaan tavanomaisesta poikkeavin keinoin (tuntiopetus, lyhyet työsuhteet jne.). Toimivin, kustannustehokkain ja varmin tapa huolehtia laadusta on mahdollistaa laaja yhteistyö luovuttavan ja vastaanottavan korkeakoulun välillä siirtymäaikana. On selvää, että siirtymäkaudella tutkintoja myöntävä luovuttava korkeakoulu vastaa myös siirtymäkaudella koulutuksesta ja sen laadusta, eikä tätä vastuuta voi tai haluta ulkoistaa. Laissa tulisi kuitenkin mahdollistaa luovuttavalle korkeakoululle kaikki sellaiset tosiasiasa käytettävissä olevat keinot, joilla koulutus pystytään käytännössä järjestämään laadukkaasti. Korkeakoulut pystyvät keskinäisen sopimusvapauden piirissä sopimaan hyvinkin erilaisista järjestelyistä, joilla voidaan taata laadukas opetus kustannustehokkaalla tavalla, kunhan laki ei aseta muodollista estettä yhteistyölle.

On selvää, että koulutuksen laadusta voidaan parhaiten huolehtia niin, että luovuttava yliopisto tekee tiivistä yhteistyötä vastaanottavan korkeakoulun kanssa. Vastaanottavalla yliopistolla on tilanne huomioon ottaen luonnollisesti hyvät kehitysnäkymät siirtymällä alalla ja sitä kautta intressiä huolehtia myös luovuttavan yliopiston opiskelijoiden koulutuksesta. Olisi toivottavaa, että lainsäädäntö mahdollistaisi opetuksen järjestämisen joustavasti ja häiriöttä myös siirtymäaikana yhteistyökuvioiden kautta, kun tosiasia on se, että kaikki resurssit siirtyvä vastaanottavaan yliopistoon ja kuitenkin osa opiskelijoista vielä jää luovuttavaan yliopistoon.

Esityksessä siirtymäaika ehdotetaan laskettavaksi siitä, kun koulutus on lakkautettu. Lain perustelujen mukaan koulutus katsottaisi lakkautetuksi aikaisintaan, kun opiskelijoilla on mahdollisuus siirtyä toiseen korkeakouluun. Tältä osin esitetyn lain sanamuodon ja perustelutekstin pohjalta jää osin epäselväksi se, mikä on se todellinen päivämäärä, josta siirtymäaika lasketaan. Käytännössä selkeästi määriteltävissä oleva ja kaikkien tiedossa oleva hetki, josta siirtymäaika tulisi laskea, on se päivämäärä, jolla koulutusvastuusta lakkauttamisesta lopullisesti päätetään. Lopullinen päätös on siis joko yliopiston oma päätös koulutusvastuun lakkauttamisesta (tilanteissa, joissa ei edellytetä asetusmuutosta) tai koulutusvastuun lakkauttamista koskevan asetuksen voimaantulopäivä. Tätä ennen asiaa on käytännössä käsitelty ja valmisteltu yliopistoyhteisössä erilaisissa toimielimissä, joten asianosaisilla on ollut tieto muutoksesta jo hyvissä ajoin. Esimerkiksi Vaasan yliopiston kielten koulutuksen ja tutkimustoiminnan siirtyessä elokuussa 2017 Jyväskylän yliopistoon on päätös Vaasan yliopiston koulutusvastuun lakkauttamisesta tehty tammikuussa 2017 voimaan tulleella ministeriön asetusmuutoksella. Muutoksesta on laajasti informoitu molempien yliopistojen yhteisöjä kesäkuussa 2016, mistä on käynnistynyt asian laajapohjainen valmistelu molemmissa yliopistoyhteisöissä. Kaikilla osapuolilla on siten ollut tieto muutoksesta jo yli vuosi ennen koulutuksen lakkaamista. Siirtymäajan laskennan alkaminen muusta kuin koulutusvastuun lakkauttamista koskevasta päätöksentekohetkestä on keinotekoinen ratkaisu, joka on omiaan lisäämään sääntelyn epäselvyyttä. Samalla todellinen siirtymäaika pitenee, mikä ei vastaa esitetyn säännösmuutoksen tavoitteita.

Käytännössä lyhyt siirtymäaika sekä luovuttavan ja vastaanottavan korkeakoulun välinen opetusyhteistyö ovat ne keinot, joilla voidaan taata koulutuksen laatu siirtymätilanteissakin opiskelijan kannalta toimivalla tavalla

ilman ylimääräistä byrokratiaa. Huolehtimalla siitä, että lainsäädäntö mahdollistaa joustavasti erilaiset toimintamallit siirtotilanteissa luodaan yhtäältä edellytyksiä rakenteelliselle kehittämiselle ja toisaalta turvataan kaikkien tahojen asema muutostilanteissa luomalla selkeät ja ennakoitavissa olevat menettelyt ilman epävarmuutta aiheuttavia tulkintatilanteita niissäkin tilanteissa, kun korkeakouluissa joudutaan tekemään vaikeita päätöksiä.

Vaasan yliopisto korostaa vielä lopuksi esityksen perusteluteksteissä todetulla tavalla, että ehdotettujen muutosten tulee koskea myös 1.8.2017 voimaan tulevaa Vaasan yliopiston koulutusvastuun muutosta, jolla kielten opetus Vaasan yliopistossa lakkaa sekä siihen liittyvää opiskelijoiden siirtymistä Jyväskylän yliopistoon. Vaasan yliopisto on omalta osaltaan tehnyt koko korkeakoululaitoksen näkökulmasta opetus- ja kulttuuriministeriön ohjaukseen pohjautuen merkittävät ja ainutlaatuiset päätökset korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen edistämiseksi. Em. päätökset on tehty tilanteessa, jossa säädöstausta muutoksille on ollut hyvin epäselvä Vaasan yliopistosta riippumattomista syistä siitäkin huolimatta, että yliopistojen ohjauksessa on painokkaasti edellytetty kuvatus kaltaista rakenteellista kehittämistä. On siis vähintäänkin kohtuullista Vaasan yliopiston opiskelijoiden, henkilöstön kuin myös yliopiston näkökulmasta, että oikeustilaa selventävää sääntelyä sovelletaan myös Vaasan yliopiston kielten koulutusvastuun lakkaamista koskevaan muutokseen. Pohjautuen kuvatus järjestelystä saatuun kokemukseen lyhyt siirtymäaika on ainoa mahdollinen ratkaisu, mikäli tällaisia järjestelyjä on tarkoitus tehdä jatkossakin. Koulutuksen laadusta huolehtiminen kustannustehokkaalla tavalla on haasteellista siirtymäaikana, joten siksi Vaasan yliopisto toivoo lyhyttä siirtymäaika sovellettavaksi myös po. järjestelyyn. Tältä osin on huomioitava se, että tosiasiaissa kaikilla asianomaisilla on ollut tieto muutoksesta kesäkuusta 2016 lukien, joten asia ei tule kenellekään kohtuuttomalla tavalla yllätyksenä.

12. Ammattikorkeakoulujen hallintokieli

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	1	0	0	1	1

13. Mitä hyötyjä ja haittoja säännöksestä seuraisi?

Ei vastauksia.

14. Muutosehdotukseen ammattikorkeakoulujen hallintokieltä koskevaan säännösluonnokseen ja sen perusteluihin:

Ei vastauksia.

15. Muuta lausuttavaa ehdotuksesta

Vastaajien määrä: 1

- Korkeakoulujen opetusyhteistyön ja koulutuksen siirtoa koskevien säännösten tavoitteena tulee olla mahdollisimman joustavat ja toimivat käytännöt, jotka tukevat korkeakoulujen toiminnan kehittämistä. Hallituksen esitysluonnos opetusyhteistyön ja koulutuksen siirtoa koskevien osien osalta on hyvin valmisteltu ja sen perustelut ovat kattavat ja kestävä. Vaasan yliopisto toivoo, että asiaa kiirehditään niin, että ehdotetut lakiesitykset tulisivat voimaan mahdollisimman pian huomioiden Vaasan yliopiston esittämät huomiot ehdotettuihin muutoksiin.